

Een ruwe, koude, en toch mooie reis

op IJsselmeer en Waddenzee

De 20ste Mei 1954 begonnen wij, mijn vriend en ik, beiden 78 jaar, met de Staverse jol „Trijntje” een reis op het IJsselmeer en de Waddenzee.

Toen we buiten het IJvuur waren vroegen wij ons af hoe we het in onze oude hersenen konden halen om op onze leeftijd met zulk weer het IJsselmeer op te gaan. Wij vroegen ons af wat ons er toe dreef om ons de spot van ieder (wel) denkend mens aan de wal op de hals te halen met zo'n koude en gure, harde wind voor plezier te gaan varen.

Ja, wat dreef ons daartoe? Och, in onze geest waren wij een halve eeuw terug, toen we samen met een botter op de Waddenzee visten.

Toen bekommerden wij ons ook nauwelijks om het weer. Toen ging het om den brode en was het een heilig moeten dat ons aanzette. Nu was het de gedachte van — wat let ons — we kunnen er nog wel tegen al hebben we de leeftijd van de heel sterken bijna bereikt.

Een leeftijd waarop velen zich tevreden moeten stellen met — zalig? — nietsdoen. Met af en toe een wandelingetje op een beschut plekje in een park en een zitje op een bankje.

We kwamen dus buiten het IJvuur.

Er woei een harde, koude en gure wind uit Westelijke richting. Het IJsselmeer was één egale grijze watervlakte, bedekt met witte schuimkopjes terwijl de scheiding tussen het loodgrijze wolkendek en de einder van het watervlak bijna niet was te zien. Enkele vrachtschepen en vissersschepen in de verte braken enigszins het troosteloze vergezicht, dat het IJsselmeer bij dergelijk weer kan opleveren.

We konden de Paardenhoek over S.B. juist aanleggen. Hoewel het onder het oppervalletje langs liep en er dus geen zeegang was, kwam er toch flink buiswater over en dat bleek niet voorverwarmd te zijn. Wij verbeurten elkander om het half uur aan het roer. Wie niet aan het roer stond, zocht dekking in het gangetje van de keuken. Toen we bij het begin van de Gouwzee kwamen lag Volendam recht boven wind. Daar stond toen vrij wat meer zee, al waren het korte knobbels.

Nu heeft de „Trijntje”, met haar volle boezem, er bij uitstek veel vreugde in om bij zo'n kort knobbelzeetje, bij een dikke koelte, met speelse overmoed grote wolken buiswater over zichzelf en de bemanning heen te smijten. Het was niet mogelijk om uit te maken of de regen, die, voordat wij in de Gouwzee waren, was begonnen, ophield of niet.

Mijn maat vroeg mij bij het verwisselen van het roer: „Heb jij last van de kou?” Tot mijn eigen verbazing kon ik antwoordwoorden: „Geen sikkepiti”.

Ook mijn maat had van de kou en het buiswater niet de minste last. Wij dach-

De Staverse jol „Trijntje” onder zeil.

ten dat dit kwam door de pret die wij hadden in het spel van wind en water en door het genot dat het zeilen ons gaf met zo'n harde bries en zo'n „studdi” scheepje als de „Trijntje” is. Ieder brok buiswater dat over gekwakt werd was voor ons een bron van genot.

Nu moet zo iets toch niet te lang duren, want dan gaat de aardigheid er af. Maar zo'n uurtje blijft het mooi. Voor ons was ook een bron van vreugde, dat de „Trijntje”, niettegenstaande de harde wind, zo mooi op haar roer lag. Ik had die winter een scheg achter onderaan de kiel laten aanbrengen ter compensatie van het schroefraam. Eerder was het een zwaar karwei om met ruw weer te sturen, daar bij harde vlagen het roer bijna dwars geduwd moest worden om vol te houden, hetgeen ten gevolge had, dat de gang uit het scheepje ging. Nu kon bij de hardste vlagen met een lichte druk op de helmstok te loevert op, prachtig bij de wind worden gestuurd, wat ten gevolge had, dat er veel meer gang in het schip was met als gevolg meer buiswater. Zelfs alleen voor het grootzeil was het vaartuig bij de hardste vlagen goed te besturen.

In de Volendammer haven werd vlug een bakkie koffie gezet. De lamp in de kajuit werd opgestoken en zo gevoelden wij ons een paar heel gelukkige mensen. Om half tien schoten we onder de wol. Ik sliep al spoedig als een marmot. Mijn maat werd geplaagd door kramp in de benen. In de nacht begon ik ook last van dat euvel te krijgen. Wij vreesden al, dat de kou en het buiswater daar schuld aan hadden maar gelukkig hebben wij er verder de gehele reis niet de minste last meer van gehad.

De volgende dag was het nog geen haar beter met het weer. Een ruwe Westelijke wind en een grauwe koude lucht gaven aan het grijze IJsselmeer een allesbehalve vrolijk aanzien. De Volendammer

botters gingen met gezette fok uit. Wat ons opmonterde was het feit, dat Enkhuizen ruim bezeild was. De wind was iets minder dan de vorige dag zodat we besloten de stormfok te vervangen door de grote fok. Buiswater kwam er niet in die mate over als de vorige dag daar wat ruimer kon worden gestuurd. In drie uur tijd liep het van Volendam naar Enkhuizen. In de Enkhuizer haven was ternauwernood een ligplaats te vinden daar de haven vol lag met vrachtschepen die werden opgehouden door het ruwe weer. De meeste van die vaartuigen moesten naar de overkant en daarboven de Ven was het niet pluis voor een diepgeladen vaartuig. We verwachtten dat wij wel eens een paar dagen verwaaid zouden moeten liggen. Maar de volgende morgen werden wij gewekt door motorgeronk. Omstreeks vijf uur keken wij eens uit. In de haven lag nog maar één vrachtschip. Het was kalm weer en de wind was gekrompen tot Z.W. Om zeven uur gingen we de haven uit met als doel Den Oever.

De wind bleef Z.W. en er woei een mooie topzeilskoelte. In 5 uur liepen we naar Den Oever. Het zeetje was afgevlakt. De deining loopt niet lang door op het IJsselmeer en zo werd het een reisje „met het been over boord”.

Met onze komst aan Den Oever was het zeilen voorlopig afgelopen, want we waren op de visgronden aangeland. De volgende dag werd de beug (bestaande uit drie botnetjes) uitgezet met behulp van een roeibootje dat ons welwillend te leen werd gegeven door de havenmeester van Den Oever. De vangst was: drie scharren. Op aanraden van de havenmeester probeerden wij het de volgende dag met de scharpeur. Nu was het grootste karwei om aan pieren te komen. Die moesten wij bij laagwater uit het zand spitten.

De volgende morgen kon de vloed

omstreeks 7 uur intreden. Om vijf uur gingen we op de motor de haven uit. Even buiten, zetten we de „Trijntje” tegen de droogte en lieten het anker vallen. Met de roeiboot werd verder de droogte opgevaren. Toen we op de laarzen verderop konden gaan werd de roeiboot voor de dreg gelegd en ging het verder te voet het geheel droogliggend Wad op. Toen om beurten aan het spitten. Het gelukte! Al was het onder veel zuchten en steunen, we wisten voldoende pieren te bemachtigen voor twee behoorlijke peuren. Omstreeks 7 uur begon het getij te kenteren. Ik begon een peur te rijgen, terwijl mijn maat wat thee maakte. Toen de eerste peur geregen was begon mijn maat alvast te vissen. Het resultaat was verbazend. Eer ik de tweede peur geregen had, wat ongeveer een kwartier in beslag nam, hadden we reeds vijftien mooie scharren binnenboord. Gezamenlijk vingden we in dat vloedtij 53 mooie grote scharren. Omstreeks 1 uur des namiddags was de vangst zo goed als afgelopen, ook doordat zo goed als alle pieren van de peuren waren afgerukt.

De „Trijntje” lag zacht te slingeren op het stroomdeininkje. Acht van de grootste scharren werden gebakken en dat verschaftte ons met wat rijst een heerlijk maal. Na een middagdutje werd bij het kenteren van het tij naar de haven gevaren. Voor het gebruik van de roeiboot gaven wij de overige scharren aan de havenmeester.

De volgende dag gingen we met goede moed de haven uit en een stuk de Wierbalg in. Bij het tweede drijfbaken werd de „Trijntje” verankerd en gingen we met de roeiboot het Wad op. Daarna om beurten de oude rug gekromd om de nodige pieren te bemachtigen. Eer het tij begon te kenteren hadden wij voldoende pieren bemachtigd. Toen de vloed begon door te zetten gingen de peuren overboord. Aanvankelijk wilde het niet. We waren nu ongeveer 2 km verder van de haven dan de vorige dag, omdat we daar niet zover behoeften te lopen, aangezien daar de wal veel steiler is en we zo vlugger op het terrein van het pierspitten waren. Het ging slecht met de vangst. Geen schar liet zich vangen. Na korte tijd besloten wij om naar dezelfde plaats van de vorige dag te gaan. Het anker werd gelicht en we gingen op dezelfde plaats van de vorige dag ten anker. De peuren werden weer overboord gezet. Aanvankelijk wilde het ook daar niet maar na een half uurtje begon het te veranderen. Het ging steeds beter. Toen

het vloedtij begon te kenteren hadden wij 103 mooie scharren binnenboord gehaald. Een flinke vangst. De volgende dag waren 50 scharren zo dom om zich te laten vangen en de daarop volgende dag waren het er maar 10. Wij vermoedden dat het weer te mooi was, waardoor het water te helder werd.

Door de succesvolle peurderij schoot het zeilen op de Waddenzee er bij in. Het werd weer tijd om de steven Zuidwaarts te wenden.

Op de 29ste Mei des namiddags, omstreeks 2 uur, vertrokken wij van Den Oever. Een mooi koeltje uit Westelijke richting bracht ons in 4½ uur in de haven van Enkhuizen. De volgende dag was er weinig wind maar uit de goede richting. Over bakboord liep het de haven van Edam aan. Dwars van die haven werd het bladstil en moest de motor ons helpen om in de Volendammer haven te kunnen komen. De volgende dag bracht een Westelijk koeltje ons in korte tijd voor de Oranjesluizen. We maakten vast aan de Noordzijde van de Noordelijkste remming met het doel daar die nacht te liggen. Toen we ongeveer een kwartier vast lagen kwam er een sluisbeambte met de boodschap dat we daar niet mochten liggen. Na wat over en weer gepraat kregen we toestemming om voor één nacht te mogen blijven liggen.

Terwijl wij daar lagen deed zich een vreemd verschijnsel met het water voor. In ongeveer een half uur rees dit ongeveer 25 centimeter. Weer een half uur later was de stand van het water weer als daarvoor. Ons was het een raadsel. Er was niet zoveel wind, dat het water onder de opperwal weg kon waaien. Er waren ook geen buien te zien, het was kalm weer. We konden de stand van het water nauwkeurig controleren daar naast ons een gordingbalk was, waarvan de onderkant juist het water raakte en toen het water op het hoogst was stond die balk er juist even onder. Weet een der lezers daar een verklaring voor?

De volgende dag bracht de motor ons in ruim twee uur naar onze thuishaven Zaandam. Hiermede was de reis, die zo koud en guur begon maar die ons toch veel genoegens verschaftte door het stoere zeilen in het begin en verder door de mooie visvangst bij Den Oever, beëindigd.

Wij hopen dat de ouderdom ons ook in 1955 niet zal beletten weer zo'n tocht met de „Trijntje” te maken.

J. C. KOSSEN

Schipper-eigenaar
van de „Trijntje”.

„Trijntje” in de haven van Volendam.